

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

§. 4. Nonnulla ad præcedentem opinionem spectantia explicantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

tamen videmus, bruta facilius appetere obiectum iucundum, quod pluries illud sentire: ergo eodem modo potest de voluntate philosophari: si enim in bruto memoria actus præteriti sufficiens est, ut facilius, & iucundè loca quærat, & obiecta appetat, quæ sibi commoda, & grata sunt, ut est expertum, & ut fugiat locum, in quo semel cecidit, vel aliquid mali euenit, & ut abhorreat herbam, quæ semel nociuam inuenit, cur in homine, cuius intellectus memoria est lōgè excellentior, actus memoriæ, seu notitia circa bonitatem obiecti non erit sufficiens, ut voluntas facilius, & citius illud appetat; & eadem notitia circa malitiam non voluntatem retardabit, ut tardius, & difficilius in obiectum feratur?

20 Sexto efficacissimè ad hominem contra P. Vasquez probos, hos habitus non esse necessarios. Asserit enim sapientissimus Pater 1.2. disp. 79. n. 47. assuetudine actuum supernaturalium species in dies facilitare potentiam ad similes actus, sine aliis habitibus acquisitis: ergo eodem prorsus modo dici potest assuetudine actuum naturalium species facilitare potentiam ad actus similes naturales, sine nouis habitibus.

21 Septimò idem argumento efficacissimè insto etiam ad hominem contra P. Soar. Docet Soar sect. 11. n. 42. voluntatem eodem habitu instructam posse habere maiorem facilitatem ad actus virtutis in hac materia potius, quàm in illa, quin hæc facilitas proueniat ab habitu; sed ab aliis causis, quas ipse assignat, videlicet, ex meliori dispositione intellectus, vel aliarum potentialium, seu organorum, quæ virtuti deseruiunt, & ex consuetudine exercendi actus virtutis in hac materia, ex qua prouenit, ut species intellectuales facilius eam proponant, quia memoria præteritæ experientie, & consuetudinis non parum iuuat, ut obiectum statim proponatur ut connaturale, & appetendum, & ex phantasia, quæ propositioni obiecti deseruit. Tandem ex ipsa dispositione corporis, quia, etiamsi quis sit propensus ad poenitentiam, facilius eam exercebit ieiuniis, quàm flagellis, si in illis est consuetus, & non in his; quod, ait Soar, non ex habitu poenitentie, sed ex ipsa corporis dispositione, & imaginatione procedere. Ex quo sic arguo. Sine nouo habitu admittit Soar nouam facilitatem: ergo facilitas non oritur necessariò ab habitibus; sed à causis, suprà assignatis: ergo habitus nullo modo sunt necessarij, neque possunt inferri ex facilitate potentie, quia facilitas potest tribui causis, ab ipso Soar assignatis.

22 Octauò. Hæc sententia suaderi potest, quia secundum illam faciliè intelligitur, quomodo habitus in cognitione, & speciebus consistentes reddant potentiam facilem: & in quo genere concurrant: quomodo intenduntur, & minuantur: quomodo vniuntur: & quam habeant vnitatem; quomodo producantur, & corrumpantur. Quæ omnia secundum hanc sententiam difficultate omnino carent, & in opinione sententie admittentis habitus distinctos à cognitione, & speciebus, vix percipi possunt. Vide quæ dicam Punct. 4. ubi de modo, quo in aliorum sententia habitus concurrant ad actus, qui vix possit explicari. Ex quo argumentum desumes, ad hanc sententiam abigendam.

§. III.

Argumenta soluta.

23 Neque difficile est, respondere argumentis, quæ probant admittendos esse habitus distinctos à cognitione, & speciebus, ut ex solutione illorum constabit. Arguit Arriaga. Potest alicui proponi obiectum, ut bonum physicè, in quo nullam timet difficultatem, neque rationem mali apprehendit præter offensam Dei: v. g. in comedendo cibo prohibito, permanente cognitione eiusdem bonitatis physice & malitiæ moralis, v. g. offensæ Dei; quo quis magis se exercet in comedendo cibo prohibito, est facilius in illo appetendo: ergo hæc facilitas non potest prouenire ex cognitione, neque ex speciebus obiecti. Respondeo negando antecedens: quia, cum quis per comestionem cibi prohibiti facilius est, in illo appetendo, non habet eandem cognitionem obiecti. Quia, licet forsitan ex parte obiecti eandem malitiam, & bonitatem cognoscat, bonitas physica intensius, & viuacius proponitur per nouas species, quas experientia actus præteriti relinquit, & consequenter remissiùs cognoscitur malitia moralis: quia, ut dicebam suprà, raptus intellectus intensiore cognitione physice bonitatis est minus expeditus, utpote virtutis finitæ ad cognitionem malitiæ moralis, & aliis cuiuscumque obiecti.

Ideo ex experientia sæpe maiorem conuenientiam physicam, hoc est, maiorem delectabilitatem in comestione cibi prohibiti potest detegere, quàm apprehensione obiecti non experti voluntati propoſita.

Neque obici potest contra sententiam istam, quod contra ex illa Christum habitum habitum vitiosum ex eo, quod habeat perfectissimam cognitionem obiecti delectabilis, & peccaminosi: quia ego non constituo habitum præcise in hac cognitione: sed in cognitione bonitatis, quæ trahit voluntatem ad amandum obiectum, & in negatione alius cognitionis, quæ magis retrahat eandem voluntatem ad eodem obiecto. Christus autem cognitione delectabilitatis obiecti peccaminosi non trahitur ad illam amandum, quia non potest obiectum peccaminosum amare actu elicitò, si per impossibile concipiamus ipsum trahi, & inclinari ad peccatum, non ex eo inferitur, habere habitum vitiosum, quia intensius, & efficacius proponitur obiectum oppositum peccato; quia Christus rem perfectè callens, maiorem conuenientiam ex parte obiecti, & ex parte modi percipit semper in negatione peccati, quàm in peccato: imò Christus non minorem conuenientiam obiecti, adhuc physicè percipit in obiecto delectabili, quàm homines, quia Christus rem cognoscit, sicuti est, ac proinde cognoscit conuenientiam physicam obiecti delectabilis esse caducam, & non posse appetitum satiare; homo autem illam sibi representat longè maiorem ac est. Apprehendit enim in obiecto delectabili conuenientiam quæ caret, & sæpe existimat prosecutione illius appetitum esse sedandum. Rem cape vno verbo. Habitus & facilitas semper dicuntur cognitionem practicam obiecti: Christus verò, utpote impeccabilis non habuit cognitionem practicam peccati, ac proinde habere non potuit peccaminosum habitum.

Obiic. hanc sententiam de medio tollere virtutes morales acquisitas. Respondeo, hanc sententiam non tollere virtutes morales acquisitas, sed eas constituere in speciebus, & actibus intellectus, sicut Soar, & alij virtutes intellectuales constituent, in quo nullum est inconueniens.

Obiic. insuper sequi ex hac sententia: dari habitum constitutum in cognitione, & speciebus ante omnem actum, ac proinde habitus generari haudquaquam ex actibus. Antecedens probatur. Ante omnem actum potest esse voluntas facilis in prosecutione alicuius obiecti, si illi proponatur maior conuenientia, quàm disconuenientia: quod sæpe concessimus. Respondeo ante omnem actum posse voluntatem, habere hanc facilitatem; non tamen dicendam esse habitum, quia ante repetitionem actuum illa facilitas est faciliè mobilis à subiecto: quia, si experientia aliter inueniatur obiectum, quàm est apprehensum, cessabit illa facilitas: si verò obiectum experientia comprobetur, ut primò fuit apprehensum, illa facilitas magis radicabitur, & difficilius poterit à subiecto dimoueri, & habitus dicetur.

§. IV.

Nonnulla ad præcedentem opinionem spectantia explicantur.

24 Secundum modum suprà datum tota facilitas ad aliquem actum formaliter consistit in cognitione practica experimentalis, proponente obiectum, & in negatione cognitionis, retrahentis ab hoc obiecto: quia tamen cognitio quælibet est faciliè transiens, & formaliter sumpta regulariter non diu durat, non in hac cognitione poni totam rationem habitus congruum est; quia semper habitum vocamus id quod difficilè mouetur à subiecto, & ex natura sua est diu durans. Duplicem facilitatem distinguo, formalem vnam, radicalem aliam. Facilitas formalis consistit in cognitione modò explicata, & negatione alterius cognitionis. Facilitas radicalis in speciebus experientie acquisitis, ex quibus oritur hæc experimentalis cognitio, inuitans ad obiectum, & in negatione aliarum specierum experientie acquisitarum, à quibus oriretur cognitio, quæ maiorem bonitatem proponeret in obiecto opposito, & viuacius illius conuenientiam representaret, fortiusque retraheret ab hoc obiecto, ad quod inuitat hæc cognitio. Ex his facilitatibus potiori iure radicalis rationem habitus sortitur, quia est difficilè mobilis, & diu durans.

25 Ex hoc inferes: posse aliquem hominem actu esse facilem ad aliquod obiectum amplectendum, & non habere habitum

habitu ad illum; quia potest habere cognitionem aliquam non experimentalem, quā vehementer trahatur ad illud, ex vi cuius ita facilis sit ad illud amplectendum, ut difficile possit ab illo remoueri; & tunc talis homo non habebit habitum, quia non habebit facilitatem radicalem, neque formalem ortam ex illa. Quod verum existimo, etiam in opinione, quæ habitus constituit in qualitatibus distinctis ab speciebus, & cognitionibus. Quia negari nequit sæpe hominem habentem habitum acquisitum alicuius virtutis, ita vehementer aliquā tentatione circa oppositum vitium concuti, ut summā facilitate in illud possit labi, & non sine magna difficultate, & speciali Dei auxilio possit non cedere tentationi.

29 Ex hoc infero posse hominem esse simul facilem formaliter, & radicaliter ad duo obiecta opposita, licet non in summo gradu. Partem positivam sic probō. Potest homo in utroque obiecto convenientiam notabilem, & parum disconvenientiam reperire, & in neutro illorum non notabilem excessum convenientiæ cognoscere, ratione cuius alterum magis conveniens retrahat ab hoc minus convenienti; ergo potest esse facilis ad utrumque obiectum. Probo consequentiam: Cognitionis, proponens bonitatem obiecti per se reddit facilem potentiam ad illud amplectendum, dum non est alia quæ notabiliter fortius retrahat; sed in hoc casu sunt cognitiones representantes bonitates utriusque obiecti, & neutra habet aliam oppositam, quæ fortius retrahat: ergo utraque constituet facilem potentiam circa suum obiectum. Hæ cognitiones, in quibus formales facilitates consistunt, possunt oriri ex speciebus experimentalibus, in quibus sita erit facilitas radicalis, & ratio habitus. Has facilitates esse nō posse in summo gradu, sic probō. Quod minor convenientia apparet in aliquo obiecto, cæteris paribus maior est facilitas ad oppositum: v.g. habeo cognitionem ut quatuor representantem mihi convenientiam ut quatuor in ieiunio: quod minor convenientia apparet in esu carniū, facilius ero ad ieiunandum: ergo quando utrumque obiectum apparet æquē bonum, v.g. ieiunium, & comestio, non habeo tantam facilitatem in ieiunio, quantum habere in ieiunio mihi representaretur, ut si non cum maiori bonitate, cum illa tamen, dummodō comestio representaretur cum minori: ergo non habeo summam facilitatem, quam possum habere.

30 Dixi facilitatem dicere cognitionem invitantem ad obiectum, & negationem cognitionis, quæ ex se notabiliter fortius retrahat, quā alia inuitet, quia negatio illius cognitionis necessarii requiritur, ut potentia constitutur facilis; conducit tamen ad maiorem facilitatem, non solum negatio cognitionis, retrahentis notabiliter fortius; sed cuiuscumque retrahentis supra minimum requisitum, ut potentia sit libera; quia semel constituta voluntas libera circa aliquod obiectum, dum minus habeat cogitationis, retrahentis ab illo, facilius erit ad illud amplectendum. Negatio verō cogitationis retrahentis secundum minimum, quod requiritur, non conducit ad facilitatem: quia facilitas pertinet ad habitum, supponit libertatem; illa verō negatio destrueret libertatem, & consequenter fundamentum facilitatis, de qua agimus.

31 Est etiam notandum, eandem cognitionem intensam, v.g. ut sex pertinere ad constitutum potentie liberæ, & ad facilitatem, & dare simpliciter posse, & facilius posse. Dat simpliciter posse, quatenus includit intensiorem illam minimam requisitam, ut voluntas sit simpliciter potens liberè operari, v.g. quatenus includit duos gradus intensiōis, & dat facilius posse, quatenus includit quatuor alios supra duos necessariū requisitos, ad operandum. Neque in illa cognitione poterunt assignari duo gradus, quibus determinatè pertineat simpliciter posse, & alij quatuor, quibus facilitas tribuatur, quia omnes sunt eiusdem rationis, sed toti illi cognitioni tribuitur dare posse, & facilius posse, quia habet id, quod requiritur, ut voluntas sit libera, & aliquid ultra illud.

32 Noto insuper distingui facilitatem ad actus intellectus, & ad actus voluntatis ex eo, quod species intellectus nunquam pertineant ad facilitatem formalem voluntatis; pertinent tamen ad facilitatem intellectus, quia immediatè produciunt intellectiōes, quæ præ multitudine illarum faciles evadunt. Facilitas voluntatis semper consistit in cognitionibus, quæ aliquando etiam pertinent ad facilitatem formalem intellectus, quia aliquando conducit immediatè, ut facilius fiat cognitio, alia cognitio vel immediatè in-

fluens in illam, vel saltem proponens obiectum formale illius vivaciū, quā necessum erat ut intellectus posset ferri in illud. Adde: aliquando etiam actus voluntatis conducere ad facilitatem formalem aliorum actuum eiusdem potentie, quia, quando actus voluntatis procedit liberè ab alio imperante, sine quo fieri posset talis actus imperans, pertinet ad facilitatem illius. Absolutè enim omne principium, inuitans ad actum liberum, sine quo idemmet actus liberè fieri potest, pertinet ad facilitatem illius: de his tamen actibus imperantibus mentionem non facimus cum de habitibus disputamus, quia non semper, sed raro procedunt actus voluntatis ab aliis imperantibus, & multi negant posse dari tales actus imperantes, immediatè influentes in alios eiusdem potentie.

Facilitas formalis ad actus intellectus, & radicalis ad actus voluntatis sæpe non distinguuntur realiter, quia facilitas formalis consistit in speciebus, & sæpe nullus alius actus ad illam conducit, in quibus sita est radicalis facilitas ad actus voluntatis, quia ex eisdem speciebus oritur facilitas formalis ad actus voluntatis, quæ consistit in ipsis actibus intellectus. Ex quo inferitur, eandem species esse facilitatem formalem ad actus intellectus, & radicalem ad actus voluntatis, & habitum ad utroque; quia habitus ad actus voluntatis semper consistit in facilitate radicali: habitus autem ad actus intellectus dicit semper facilitatem formalem, consistentem in speciebus, immediatè influentibus in ipsos actus. Ratio propter quam habitus voluntatis consistit in facilitate radicali, & habitus intellectus in formali, est, quia habitus cuiuscumque potentie consistit in facilitate difficultè mobili, siue radicali, siue formali; cum verò facilitas formalis intellectus sit difficultè mobilis, in illa habitum constituimus, facilitas autem formalis voluntatis, quæ consistit in actibus intellectus est facilè mobilis, ideo non in illa, sed in radicali, quæ est difficultè mobilis, optime ratio habitus constituitur.

In hanc sententiam sic explicatam maximopere trahunt fundamenta supra data, quæ, rebus omnibus non ita pensis, altè menti insedit, ut primū adhuc sub præceptorum virgula, quæstionem hanc audiui, & post longum illius examen, nihil rationis inuenio, quod ab illa animum retrahat, potius nonos illius patronos Patrem Lugum, & alios recentiores apud Arriagam inuenio: quapropter non illam improbabilem iudico; quia tamen opposita valde recepta est in scholis, quid iuxta utramque in reliquis difficultatibus, ad habitus spectantibus dicendum sit, explicabo.

PUNCTUM IV.

Quomodo concurrant habitus ad actus.

Iuxta opinionem supra explicatam quæstionē hanc aliis locis definiui. Dixi enim Contr. 7. punct. 3. actus intellectus solum concurrere ad actus voluntatis proponendo obiecta, & species actiue influere in actus intellectus, & in alios, ad quos obiecta species subministrant. Quæstionem tracto in communi sententia, quæ habitus constituit in qualitatibus distinctis ab speciebus, & propositione obiecti. Habitum reddere potentiam facilem ad actum, præcisè per informationem absque ullo actiui concursu, ad quem ordinetur, defendunt Durand. in 3. dist. 23. q. 2. 3. & 4. Palud. ibid. q. 2. Vterque Hurtad. Complutensis 1. 2. tractatu de habitibus in communi, diff. 11. Salmant. disp. 16. de anima sect. 7. Affirmat Soar disp. 44. Metaph. sect. 6. sensisse plures, habitus concurrere effectiue, non ad substantiam actuum; sed ad modum illorum, quem modum, ait, dixisse aliquos esse intensiorem ipsius actus. Horum vnum Scorum fert Vazquez 1. 2. disp. 83. c. 2. n. 10. referuntur etiam pro hac sententia D. Thom. Gotsfredus, & Henricus; sed absque fundamento, ut constat ex Soar loco citato. P. Vazquez supra num. 14. docet, habitum concurrere ad modum quemdam actui superadditum, non verò ad substantiam actus, neque ad illius intensiōem. Habitum concurrere ad substantiam actuum defendunt Caietanus & Capreol. apud Soar, Ochanus, & Gabr. in 3. dist. 23. art. 2. P. Fonf. 9. met. cap. 5. quæst. 4. sect. 2. Val. 1. 2. disp. 4. punct. 2. Soar supra n. 8. P. Monzeus disp. 4. c. 3. §. *Deinde eadem ratio*. P. Gran. 1. 2. Contr. 4. disp. 3. n. 13. Ripalda lib. 2. de supernaturalitate disp. 52. sect. 2. n. 9. Arriag. disp. 9. sect. 4.

PRIMA CONCLUSIO. Habitibus nullo modo potest
R 4 concurrere